

A jelölt kódszáma:

--

Državni izpitni center

P 2 5 1 A 1 0 3 1 2

TAVASZI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

2. feladatlap

Művészi szöveg(részlet) elemzése

2025. május 29., csütörtök / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök:

A jelölt golyóstollat vagy töltőtollat hoz magával.

A feladatlaphoz mellékelve van egy üres lap a vázlatkészítéshez.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

ÚTMUTATÓ A JELÖLTNEK

Figyelmesen olvassa el ezt az útmutatót!

Ne lapozzon, és ne kezdjen a feladatok megoldásába, amíg azt a felügyelő tanár nem engedélyezi.

Ragassza vagy írja be kódszámát az erre kijelölt helyre ezen az oldalon, az értékelőlapokon és az üres lapon!

A feladatlap két művészi szöveg(részlet)et tartalmaz, valamint a hozzájuk kapcsolódó irányított és kevésbé irányított szövegalkotási szempontsört. A kettő közül csak az egyiket válassza, vagy az irányítottat (1.), vagy a kevésbé irányítottat (2.)! A dolgozat terjedelme minimum 400–600 szó. Összesen 30 pont érhető el.

A táblázatban jelölje x-szel a választott szövegalkotási módot!

1.	2.

Csak golyós- vagy töltőtollat használhat. Írott betűkkel, olvashatóan írjon, a nyelvtani és a helyesírási szabályoknak megfelelően! Ha rosszul fogalmazott, húzza át a szót vagy a mondatot, és írja le újra! Az olvashatatlan dolgozatot 0 ponttal értékeljük. A mellékelt üres lapra írt vázlatát nem értékeljük.

Bízzon önmagában és képességeiben! Eredményes munkát kívánunk.

A feladatlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

[illegible]

Üres oldal

1. Irányított irodalmi fogalmazás Kiss Noémi: Az oldalkocsis motor című novellája alapján

Gyerekkori álmom volt, hogy végre egyedül közlekedek. Lesz saját lakáskulcsom, a mamó kikészíti a mikró mellé az ebédet lábosban, és mikor megjövök az iskolából, csak megmelegítem. Ebéd közben a legjobb barátnőimmal telefonálgatok, cikizzük a fiúkat, akikbe fülig szerelmesek vagyunk, nagyokat nevetünk a magyartanár faviccein. Hát eljött az idő.

Tizenegy évesen Babettát vezetem, ha úgy adódott, és jól viselkedtem, egy sötétkék oldalkocsis motorral repesztettem bőr bukósisakban kerületünk utcáin. Nem is tudtam biciklizni, már motoroztam. Tudtam tökfőzeléket készíteni tükörtojással, és egyedül éltem és közlekedtem, ha senki nem volt otthon, hisz miért értek volna rá, egész nap dolgoztak. A telefonszámlánk persze az egekbe szökött. Az ebédet néha kifuttattam, és a mosogatás nagyon nem ment.

Nem a szüleimmel laktam, a nagyszüleim neveltek, amíg anyu és apu a magasban, a felhők felett egy repülőn dolgoztak. Folyton úton voltak, veszélyes, komoly munkájuk van – hallgattam vigasztalásul: távolról szemlélik csak a földgolyót, a zöld óceánt.

Engem persze annyira nem is kellett vigasztalni, hisz alaptól folyton az úton levés boldogságát kaptam: nagyapámnak ugyanis volt egy régi oldalkocsis motorja. Tulajdonképpen orvosi eszköz. Hetente fényeztük szarvasbőrrel, keféltük, locsoltuk, olajoztuk. Gondosan vigyáztunk rá, mert papa ezzel a motorral járt ki a betegekhez, ha messziről hívták. Sokszor húsz kilométerre a házunktól lett rosszul valaki. Jégen, télen hóban, nyáron a tűző napon vitte az injekciókat a hosszúkás bőrtáskájában. A motornak mindig útra készen kellett állnia [...].

Mivel nagyon szerettem a nagyapámat, sokszor sakkoztunk, kártyáztunk együtt a rendelő kertjében vasárnaponként a gesztenyefa alatt, ő tanított meg úszni, futni, a motort sem hagytuk ki. Hétévesen motoroztam először. Kezdetben a Babettán az ölében ültem, volt egy labda bukósisakom, aztán pár év múlva már állva vezetem. Ő hátulról átkarolt, és adta az utasításokat, én forgathattam a motor kormányán a gázt. [...]

Történt egyszer, hogy a zimankós, késő őszen szétfagyott a városunk főtere; a járda, a tócsa, a fák. A nagyapám egyik sürgős útján Sashalomnál egy kanyarban beborult a jeges árokba. Mentők hozták haza, gipszben feküdt hetekig a rendelőjében, a lába külön felpolcolva, úgy fogadta a betegeket.

Gyógyított a lábai nélkül, neki elég volt a keze, hogy megírja a receptet. Ha vidékre kellett menni, vagy egy pesti kerületbe, engem küldött a motorért, hogy megtankoljam, mielőtt megjön a helyettes orvos, aki persze kerékpárral érkezett.

Életem legnagyobb boldogsága persze az oldalkocsis motorunk volt, és ha jól viselkedtem, iskolába is mehettem vele.

Mamó az első alkalommal annyira izgult, hogy az utcánk végébe kiállt pongyolában, és lábujjhegyen várt. Mereven bámulva figyelte, mikor fordulok be a sarkon. Mindig befordultam: akkora hatalmas felhőporral és gázzal vettem be a kanyarokat, hogy az összetéveszthetetlen. A postás, a trafikos, a HÉV-vezető, mind integettek nekem: Motorversenyző lesz! Meglátjátok! Az első női osztályos versenyző, igen, az akartam lenni. Nem tudom, pontosan meddig tartott ez az álom, igazából még ma is szeretnék az lenni. De sajnos a motor előregedett, javíthatatlan hibái miatt leselejteztek, ott áll a garázsunkban, más motorra én meg fel nem ülök, semmi pénzért... csak az oldalkocsis motorunk számított. Azzal száguldozhattam a fodrozó felhőporban gyermekkoromban.

Szempontok:

- Ismertesse a novella témáját és az írói elbeszélésmódot!
- Mutassa be a novella főszereplőjét! Fejtse ki, miről álmodozott a kislány kicsi korában, és azt, mennyire voltak ezek reális vágyak! Fogalmazza meg, milyen volt a viszonya a nagyszülőkkal, milyen szerepet töltöttek be egymás életében! Foglalja össze, milyen kalandokban volt része a főszereplőnek!
- Fejtse ki véleményét az oldalkocsis motor jelentőségéről (mit jelképez, miért volt pótolhatatlan)! Fogalmazza meg, Ön miről álmodozott kisgyermekként, és mennyiben látja most ezeket a vágyakat megvalósíthatónak!

2. Kevésbé irányított fogalmazás Rojik Tamás: Szárazság című regényének részlete alapján

Magyarország

A Kárpát-medencében elhelyezkedő állam, 2029 óta az Európai Környezetvédelmi Unió [röviden: EKU] tagja. Lakossága kb. 7 millió fő. Éghajlata száraz posztkontinentális, a legalacsonyabb hőmérséklet januárban 4–6 fok, a legmagasabb júliusban 40–43 fok. Fővárosa Budapest, lakossága megközelítőleg 1,3 millió fő.

A Kárpátoknak köszönhetően évente legfeljebb 10–12, mérsékelt erejű tornádó alakul ki. Egyetlen, még meglévő tava a Balaton, ami Európa legveszélyeztetettebb édesvízlelőhelye. Megmaradt folyói a Duna és a Tisza, amelyeknek vegyszermentesítésére nemzetközi összefogások születtek.

A magas pótdíjak ellenére a turisták előszeretettel látogatják a – felszín alatti vizeknek köszönhetően – folyamatosan biztosított ivóvize miatt. A határokon 2046 óta kizárólag EKU-polgárokat engednek át.

(Részlet az Európai Környezetvédelmi Unió Magyarországot bemutató szócikkből)

Jó reggelt, Dani! [...] Továbbra is érvényben van a víztakarékossági előírás. A három pont megadásával aktiválhatod magad a mai napra is, hogy teljes értékű tag lehess az online felületeken!

– Idióta – közölte a tükörben magyarázó emberrel.

– Rossz válasz. Még két próbálkozásod maradt! – biztatta a férfi.

– Barom.

– Megint nem jó, kérlek szedd össze magad, mert ha nem sikerül, jeleznünk kell a szüleid és a tanáraid felé, hogy külön környezetvédelmi oktatásra küldjenek! [...]

Rettenetesen utálta leírni minden reggel a szabályokat. Néha azt álmodta, hogy nem tette meg, és a rendőrök elől futott, akik oktatásra akarták kényszeríteni. Ez a reggeli rutin elvileg csak a veszélyeztetett időszakokban volt előírva, de néhány éve ez az időszak már márciusban elkezdődött, és egészen októberig, az őszi esőzések kezdetéig eltartott. [...]

A családban mindenkinek heti tizenöt perc állt a rendelkezésre tussolni. Ezt maguk oszthatták be, akár időzítőt is beállíthattak. Dani általában másfél-két perc alatt végzett, de szerdánként és vasárnaponként haját is mosott, ilyenkor három percet állított be. [...]

– Mehetnél ma busszal, nekem is dolgozom kell – mondta az apja, fel sem nézve a hírekből.

– Van valami?

– Semmi különös. Nagy erővel dolgoznak az új ivóvíztisztítón, tárgyalunk az északi és a déli szomszédokkal a Duna és a Tisza fertőtlenítéséről, és úgy tűnik, a Balatont is meg tudják menteni a kiszáradástól. [...]

Hiányzik a tenger? A buja, zöld erdők? A madáracsicsérgés? Ne várd meg, míg a tudósok visszahozzák!

Autóval versenyeznél? Visszatérnél a lovagkorba? Világokat építenél? Ne alkudj meg a képernyők kétdimenziós élményével!

Használd a Virtuális Pánt legújabb modelljeit, kérd a feláras, azonnali kiszállítást, és merülj el már ma a virtuális valóság végtelen világában!

Most száz ajándék programmal! [...]

A buszon szinte mindenki pántot viselt. Daninak még nem volt, talán a közelgő születésnapjára megveszik neki. Azt hitte, a tizenötödikre megkapja már, de akkor valamiért pénzt utaltak csak a számlájára, abból meg nem futotta rá.

A pánttal lehetett belépni a virtuális térbe. Ha az ember a fejére tette, pont a szeme elé, belépett egy másik valóságba. A buszon azért visszafogottan használták, nem ugráltak vagy kiabáltak, a legtöbben csak filmet néztek, vagy alternatív tájakat állítottak be. Az iskolában nem lehetett elővenni, szigorúan kikapcsolva kellett tartani a táskában, ennek ellenére mégis gyakran volt belőle botrány. A WC-ben pántozókat rendszeresen vitték az igazgatóhoz, és ha valakit háromszor elkaptak, akár ki is csaphatták. [...]

A felnőttek közül néhányan a karjukba épített implantátum képernyőjére meredtek. A beültetést sikeres érettségihez kötötték, és azután is nagyon drága volt beszerezni, mégis sokan inkább nem ettek rendesen, vagy hitelt vettek fel, ha nem kapták meg ajándékba a

rokonságtól. Dani szüleinek is volt ilyenjük, de délután, mire a fiú hazaért, már alig használták, legfeljebb telefonálásra, vagy a ház egyes berendezéseinek irányítására.

(Rojik Tamás: Szárazság. Bp., Pozsonyi Pagony, 2020. 7., 21., 23–27.)

Szempontok:

Ismertesse a szövegrészlet témáját és az írói elbeszélésmódot! Fogalmazza meg, milyennek írja le a szövegrészlet Magyarországot és a Kárpát-medencét! Mutassa be Danit és a családját! Összegezze a szöveg alapján, milyen technikai eszközöket használnak az emberek a mindennapokban, milyen célból teszik ezt, és mire képesek velük! Szemléltesse, hogyan működik az iskola ebben a világban! Hasonlítsa össze Dani világát azzal a világgal, amiben Ön él (hasonlóságok, eltérések, előnyök, hátrányok)! Fejtse ki, véleménye szerint milyen lesz az élet 2100-ban (pl. társadalom, iskola, gazdaság, környezet, utazás, általános emberi értékek)!

A szempontok sorrendjét nem kötelező követnie. Állításait idézetekkel támassza alá! Ügyeljen a dolgozat szerkezetére, a stilisztikai és a nyelvi megformálásra!

[illegible]

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Üres oldal